

5) 2. safha, dönem başı ve sonu yarı mamul var.

61

Ekim ayında 1. safhaya 0 dönem başı stokla başlayıp, 3000 mamül üretimi için kalıplı 2000'inin tamamlandığını ve 2. safhada yine 0 dönem başı stokla başlayıp imalatına başlan 2000 mamülün 1500'ünün tamamlandığını varsayalım.

Bu durumda Kasım ayı 1. safha dönem başı stoğu 1000, 2. safha dönem başı stoğu 500 olacaktır. Kasım ayı 1. safhada 3000 mamül üretime başlanıp 2500'ünün ve, 2. safhada da imalatına başlan 2500'in 2000'inin tamamlandığını varsayalım. 1. safhada Dmm=600 tl, Dim+Sim (sekillendirme)=2947,20 tl ve 2. safha da Dmm=1250 tl ve Dim+Sim=2140,5 tl ~~sekillendirme~~ olsun. Miktar ve maliyet dengesi bulunur.

Miktar Dengesi

1. safha

Girdi Mik = Çıktı Mik

$$DBYMS + DiÜB = DSYMS + DiÜT$$

$$\text{EKİM } 0 + 3000 = 1000 + 2000$$

$$\text{KASIM } 1000 + 3000 = 1500 + 2500$$

$$\text{FEBRÜL } 1500 + DiÜB = DSYMS + DiÜT$$

2. safha

Girdi Mik = Çıktı Mik

$$DBYMS + DiÜB = DSYMS + DiÜT$$

$$0 + 2000 = 500 + 1500$$

$$500 + 2500 = 1000 + 2000$$

$$1000 + DiÜB = DSYMS + DiÜT$$

Ekim Dönemi Tamamlanma Dereceleri

	1. safha			2. safha			
	Önceki safha	Dmm	Dim Sim	Önceki safha	Dmm	Dim Sim	
DBYMS	-	-	-	-	-	-	-
DiÜT	-	100	100	100	100	100	100
DSYMS	-	100	50	100	50	30	30

	Kasım Dönemi Tamamlanma Dereceleri			2. safha			
	Önceki safha	Dmm	Dim Sim	Önceki safha	Dmm	Dim Sim	
DBYMS	-	100	50	100	50	30	30
DiÜT	-	100	100	100	100	100	100
DSYMS	-	100	60	100	50	40	40

Ekim Dönemi Maliyet Dağılımı (Önceki dönem)

(62)

1. safha

$$DBymsm + Dörem Mal = Dsymsm + Umm$$

$$0 + 3000 = 680 + 2320$$

2. safha

$$DBymsm + Dörem Mal = Dsymsm + Umm$$

$$0 + 4729,5 = 844,5 + 3885$$

Kasım dönemi için işlemlere başlayalım.

1. Ortalama Yöntemi

1. safha Eşdeğer Birim Sayıları Tablosu

	Fiziki Birimler	Dmm		Şekilleştirme (Dm+Gm)	
		TD	EBS	TD	EBS
Diüt	2500	100	2500	100	2500
Dsym	1500	100	1500	60	900
			4000		3400

1. safha Eşdeğer Birim Maliyetler Tablosu

	Dmm	SEM (Gm+Dm)	Toplam
DBymsm	200	480	680
Dörem Mal.	600	2947,2	3547,2
Dörem Yük. Mal.	800	3427,2	4227,2
EBS	4000	3400	
EBm	0,2 tl/br	1,01 tl/br	= 1,21 tl/br

1. safha Üretim Maliyeti Raporu

	Dmm			SEM			Toplam
	EBm	EBS	Tutor	EBm	EBS	Tutor	
Diüt	0,2	2500	+ 500	1,01	2500	+ 2520	= 3020
Dsym	0,2	1500	+ 300	1,01	90	+ 907,2	= 1207,2
			800			3427,2	4227,2

Ekim ayı 1. safha üretim raporunda alınmıştır.

1. safhanın Maliyet Deyeri

(63)

$$\begin{aligned} \text{DBymsm} + \text{Dörem Mal} &= \text{BSymSM} + \text{Ümm} \\ 680 + 3547,2 &= 1207,2 + 3020 \\ 4227,2 &= 4227,2 \end{aligned}$$

2. safha Edeğer Birim Sayıları Tablosu

	Fiziki Birimler	önceki safha		Dmm		SEM	
		TD	EBS	TD	EBS	TD	EBS
Diüt	2000	100	2000	100	2000	100	2000
DSymS	1000	100	1000	50	500	40	400
	3000		3000		2500		2400

2. safha Edeğer Birim Maliyeti Tablosu

	önceki safha	Dmm	SEM	Toplam
DBymsm	580	125	139,5	844,5
Dörem Mal.	3020	1250	2140,5	6410,5
Dön. Yık. mal	3600	1375	2280	7255
EBS	3000	2500	2400	
EBm	1,2 t/br	+ 0,55 t/br	+ 0,95 t/br	= 2,70 t/br

2. safha Üretim Maliyeti Raporu

	önceki safha			Dmm			SEM			Toplam
	EBm	EBS	Tutar	EBm	EBS	Tutar	EBm	EBS	Tutar	
Diüt	1,2	2000	+ 2400	0,55	2000	+ 1100	0,95	2000	+ 1900	5400
DSymSM	1,2	1000	+ 1200	0,55	500	+ 275	0,95	400	+ 380	1855
		3600				1375			2280	7255

2. safha maliyet değeri

$$\begin{aligned} \text{DBymsm} + \text{Dörem Mal} &= \text{DSymsm} + \text{Ümm} \\ 844,5 + 6410,5 &= 1855 + 5400 \\ 7255 &= 7255 \text{ t} \end{aligned}$$

Standart Maliyet Sistemi

(64)

* Fiili maliyetler genellikle düşük olduğu için gelecek açısından yetersiz kalır.
Bu sebeple standart ve fiili maliyetlerin beraber kullanıldığı standart maliyet sistemi kullanılır.

* Standart maliyet sistemi mamul maliyetlerinin olması gereken değerinin hesaplanması ve maliyet sisteminde fiili rakamlar yerine bu değerlerin kullanılması fikrine dayanır. Fiili rakamlar olması gereken rakamlara beraber kullanılır.

Standart Maliyetlerin Belirlenmesi

$$\begin{aligned} \text{Standart Dmm} &= \text{Standart DM miktarı} \times \text{Standart DM Fiyatı} \\ \text{" Dmm} &= \text{" Di saati} \times \text{" Di ücreti} \\ \text{" Gmm} &= \text{" faaliyet hacmi} \times \text{" y.o} \end{aligned}$$

Standart DM miktarı:

* Mamülün icine girmesi gereken en az miktar + normal kabul edilen fire toplamıdır.

ÖRN: X mamülü için;

A malzemesinden bulunması gereken asgari miktar:	9 kg
A malzemesinin normal fire miktarı	: 1 kg
A malzemesinin standart miktarı	10 kg
B malzemesinden bulunması gereken en az miktar	3 3 lt
B malzemesinin normal fire miktarı	0,5 lt
B malzemesinin standart miktarı	3,5 lt

* X mamulünün yapısı değişmedikçe standart DM değişmez.

Standart DM Fiyatı:

- Uzun vadeli sözleşme yapıldıysa (malzeme alınan yerden) sözleşme fiyatları esas alınır.
- Fiyatlar değiştikçe standart DM fiyatı da güncellenir.
- Nakliye fiyatları da hesaba katılır.

ÖRNEK:

Malzeme	Fatura	İskonto	İhtiyaç	Nakliye
A	2 tl/kg	%10	9000 kg	180 tl
B	3 tl/lit	%5	3000 lt	90 tl

A malzemesinin:

$$\begin{aligned} \text{Fatura fiyatı} &= 2 \text{ tl/kg} \\ - \text{İskonto (\%10)} &= 0,2 \text{ tl/kg} \\ \text{İskontolu fiyat} &= 1,8 \text{ tl/kg} \\ + \text{Nakliye gideri} &= 180 \text{ tl} / 9000 \text{ kg} = 0,02 \text{ tl/kg} \\ \text{Standart DM fiyatı} &= 1,82 \text{ tl/kg} \end{aligned}$$

B malzemesinin:

$$\begin{aligned} \text{Fatura fiyatı} &= 3 \text{ tl/lit} \\ - \text{İskonto (\%5)} &= 0,15 \text{ tl/lit} \\ \text{İskontolu fiyat} &= 2,85 \text{ tl/lit} \\ + \text{Nakliye gideri} &= 90 / 3000 = 0,03 \text{ tl} \\ \text{Standart DM fiyatı} &= 2,88 \text{ tl/lit} \end{aligned}$$

$$X \text{ mamülünün Standart DMM} = 10 \text{ kg} \times 1,82 \text{ tl} + 3,5 \text{ lt} \times 2,88 \text{ tl} = 28,28 \text{ tl/br}$$

Standart Doğrudan İşçilik Süresi:

* Doğrudan işçilik standart süresi Endüstri Metodistleri tarafından zaman etüdjleri ile tespit edilir.

* Her bir gider merkezinden mecburi en az süreler artı kaçınılmayacak dinlenme, duraklama gibi sürelerin eklenmesiyle bulunur.

ÖRNEK: X için;

	1 Nolu EGM (iş no: 10)	2 Nolu EGM (iş no: 20)
En az çalışma süreleri	1,5 Dis	2 Dis
Normal dinlenme süreleri	0,2 "	0,1 "
	1,7 Dis	2,1 Dis

Standart Doğrudan İşçilik Ücreti:

* Hangi işe ne kadar ücret ödeneceği belirlenirken işin icab ettirdiği eğitimi, tecrübe, maharet ve iş riskine bakılır. Buna göre işçilere uygun vadeli sözleşmeler yapılır ve bu sözleşmeler zamanla yenilenebilir.

ÖRNEK:	İş no:	Standart süre	Standart ücret	DM
1 Nolu EGM	10	1,7 Dis/br	3 tl/Dis	5,1 tl/br
2 " "	20	2,1 Dis/br	2,5 tl/Dis	5,25 tl/br

$$\} \Rightarrow 10,35 \text{ tl/br}$$